

نورِ حق و سائر

سید محمد فدوی

www.ketaboo.ir

سرشناسه: فدوی، سید محمد، ۱۳۳۵

عنوان و نام پدیدآور: فنون تصویرسازی

مشخصات نشر: تهران: فرهنگسرای میردشتی: هنر نو ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۰۸ ص.: مصور (رنگی): ۲۲×۲۲ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۰۰-۰۰۳-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیبای مختصر

یادداشت: فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.

شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۲۴۳۸۲

فنون تصویرسازی

مولف: سید محمد فدوی

طراح عنوان کتاب: صداقت جباری

طراح گرافیک: سید مهدی فدوی

لیتوگرافی و چاپ: خجسته‌نوین

صحافی: سیمی‌ساز

نوبت چاپ: اول / تابستان ۱۳۹۴

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۰۰-۰۰۳-۱

ناشر: فرهنگسرای میردشتی

www.fmirdashti.com

info@fmirdashti.com

ناشر همکار: هنرنو

مدیر تولید و ناظر فنی: محسن برآبادی

قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال

فرهنگسرای میردشتی
MIRDASHTI PUBLICATION

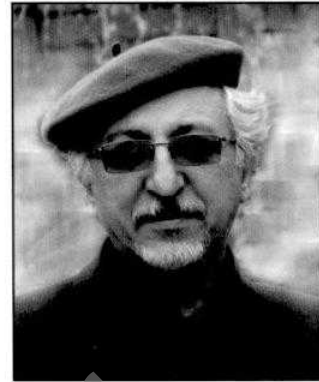
کتاب میردشتی

تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی، نبش وحید نظری، مجتمع تجاری نادر،
طبقه اول، واحد ۴ تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۰۶۶۰-۲ نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۹۱۹۶۸

فرهنگسرای میردشتی

مشهد، چهارراه لشکر، پاساژ دیدنیها، طبقه زیرهمکف، فرهنگسرای میردشتی

تلفن: ۰۵۱-۳۸۵۴۴۹۵۱ نمابر: ۰۵۱-۳۸۵۱۴۷۶۱

سید محمد فدوی

متولد ۱۳۳۵

عضو هیئت علمی پردیس هنرهای زیبا دانشگاه تهران
کارشناسی گرافیک از دانشگاه تهران
کارشناسی ارشد گرافیک از دانشگاه تربیت مدرس
دکترای پژوهش هنر از دانشگاه تهران

Email: Fadavi@ut.ac.ir

- ♦ رئیس دانشکده هنر دانشگاه الزهرا ۱۳۶۸، ۱۳۷۱
- ♦ مدیر گروه هنرهای تجسمی دانشگاه تهران ۱۳۷۲، ۱۳۷۷
- ♦ رئیس موسسه توسعه هنرهای تجسمی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۰، ۱۳۸۳
- ♦ مدیرعامل بنیاد آفرینش های هنری نیاوران ۱۳۸۳، ۱۳۸۴
- ♦ رئیس دانشکده هنرهای تجسمی پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، ۱۳۹۳، ۱۳۸۷
- ♦ معاون دانشجویی و فرهنگی پردیس هنر های زیبا دانشگاه تهران، ۱۳۹۳

نمایشگاه ها:

- ♦ شرکت در چهار دوره از بینال های گرافیک موزه هنرهای معاصر تهران و فرهنگسرای نیاوران
- ♦ نمایشگاه گروهی نقاشی در اردن - ۱۳۷۸
- ♦ ورک شاپ و نمایشگاه گروهی نقاشی اکسپو ۲۰۰۰، هانوفر آلمان، ۱۳۷۹
- ♦ نمایشگاه گروهی نقاشی در فرهنگسرای نیاوران (۱۳۸۴، ۱۳۸۰)
- ♦ نمایشگاه و اجرای عملی آثار، برلین، ۱۳۸۲
- ♦ نمایشگاه انفرادی نقاشی گالری برگ، ۱۳۸۱
- ♦ نمایشگاه انفرادی نقاشی گالری باران، ۱۳۸۱
- ♦ نمایشگاه گروهی نقاشی (اولین جشنواره هنری قرآن)، تالار وحدت، ۱۳۸۳
- ♦ نمایشگاه گروهی نقاشی (دومین جشنواره هنری قرآن)، فرهنگسرای نیاوران، ۱۳۸۴
- ♦ کارگاه عملی (ورک شاپ) هنر مقاومت، موزه هنرهای معاصر فلسطین تهران، ۱۳۸۶
- ♦ نمایشگاه گروهی هنر جدید (ویدئو اینستالیشن)، گالری صبا فرهنگستان هنر، ۱۳۸۶
- ♦ نمایشگاه گروهی نقاشی هنر مقاومت، موزه هنرهای معاصر، ۱۳۸۶
- ♦ نمایشگاه گروهی نقاشی اساتید دانشکده های هنری، موزه هنرهای معاصر تهران، ۱۳۸۷
- ♦ نمایشگاه گروه هنرمندان بداهه ساز، خانه هنرمندان بهمن ماه، ۱۳۸۷

مقاله و کتاب:

- ♦ خاستگاه هنر اسلامی و انسانی، مجله هنرهای زیبا، ۱۳۷۴
- ♦ دین و زیبایی شناسی، مجموعه مقالات دوسالانه نقاشی جهان اسلام (سایه طویی)، موزه هنرهای معاصر تهران، ۱۳۸۳
- ♦ مقاله "ویژگی های هنر تصویرسازی"، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۲۴، ۱۳۸۴
- ♦ کتاب تصویرسازی در عصر صفوی و قاجار، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۶
- ♦ مقاله "تصویرسازی در صدر اسلام" نشریه باغ نظر، ۱۳۸۶
- ♦ سخنرانی "هنر و تمدن ایران"، شهر مکناس، کشور مراکش، ۱۳۸۵
- ♦ مقاله "تجلی آیین ور" مجله هنرهای تجسمی، دانشکده هنر های تجسمی، دانشگاه تهران، ۱۳۸۸
- ♦ مقاله "از توکن تا نوشتار"، مجله هنرهای تجسمی دانشگاه تهران، ۱۳۸۸
- ♦ مقاله "بداهه سازی در نقاشی و تصویرسازی" مجله هنر های تجسمی، دانشگاه تهران، ۱۳۸۹
- ♦ کتاب "مجموعه مقالات اولین دوسالانه دیوار نگاری شهر تهران" سازمان زیبا سازی شهر تهران، ۱۳۹۱
- ♦ مقاله هنر کولیان اروپا، مجله پیکره دانشکده هنر دانشگاه شهید چمران، ۱۳۹۲
- ♦ ترجمه کتاب "کتیبه های فاطمیان بر ابنیه هایی در مصر"، مؤلف دکتر حسین فرج الحسینی، کتابخانه اسکندریه مصر، انتشارات فرهنگستان هنر، ۱۳۹۳
- ♦ کتاب "اتروسک تمدن شگفت انگیز" انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۹۴

♦ پایان نامه های راهنمایی شده در مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترای بیش از ۱۵۰ پایان نامه

۸	مقدمه استاد جلال شباهنگی
۱۱	مقدمه نگارنده
۱۲	بداهه‌سازی در هنرهای تجسمی
۱۴	ارزش‌ها و کاربردها
۱۴	درآمدی بر بداهه‌سازی
۱۴	پرواز خیال و افزایش ویژه‌گی‌های خلاقانه
۱۶	شیوه اجرا
۲۶	بداهه‌سازی و هنر دیجیتال
۳۰	کشف اشکال هنری در طبیعت
۳۲	تک چاپ و اسکراچ برد با رنگ و روغن نقاشی
۳۴	ارزش‌ها و کاربردها
۳۴	شیوه اجرایی تک چاپ
۳۸	شیوه اسکراچ برد با رنگ و روغن
۴۴	سند بلاست (مباران سیلیسی)
۴۶	ارزش‌ها و کاربردها
۴۶	دستگاه سند بلاست و کاربردهای آن
۴۶	وسیله مورد نیاز سند بلاست
۴۷	شیوه اجرا
۵۲	کاربردهای متفاوت پاستل روغنی در تصویرسازی و نقاشی
۵۴	ارزش‌ها و کاربردها
۵۴	ترکیب با جوهر رنگی

۵۷	اسکراچ برده روی پاستل روغنی
۶۰	کاربرد وسایل حرارتی
۶۲	منو پرینت
۶۴	ارزش‌ها و کاربردها
۶۴	شیوه اجرای منو پرینت
۶۷	رنگ در منو پرینت
۶۸	منو پرینت و تصویرسازی دیجیتال
۷۲	فتمونتاژ
۷۴	ارزش‌ها و کاربردها
۷۴	شیوه اجرا
۸۲	بافت
۸۴	ارزش‌ها و کاربردها
۸۴	شیوه اجرا
۹۰	کلاژ
۹۲	ارزش‌ها و کاربردها
۹۲	شیوه اجرا
۱۰۰	تصویرسازی برای طراحی گرافیک
۱۰۲	ارزش‌ها و کاربردها
۱۰۲	شیوه اجرا
۱۰۸	فهرست منابع

استاد جلال شباهنگی

تکنیک ارتباط نزدیکی با مخاطب دارد. استفاده از تکنیکی که نتواند نیاز خاصی را پاسخگو باشد جذاب نیست. انسان بیشتر با واقعیت و مشاهدات خود زندگی می‌کند. مناسب‌ترین تکنیک و شیوه اجرایی، تکنیکی خواهد بود که به آسانی به کمک آن بتوان آنچه را که مایل به دست‌یافتن به آن هستیم به تصویر تبدیل نمایم. هریک از شیوه‌های اجرایی از نظر جذابیت و تأثیرگذاری دارای تنوع گوناگونی هستند. کودکان در مواجهه با تکنیک‌ها با هیجانات و احساسات خود واکنش‌هایی از خود به نمایش می‌گذارند که تمایلات حسی آن‌ها را موجب می‌گردد. تصویرسازان باید بتوانند با شیوه‌های متفاوت و خلاقانه بیان درستی از حالات فکری و هیجانی را در انسان به وجود بیاورند. تصویر بدون خلاقیت تکنیکی فاقد هرگونه هیجان است. تصویرساز باید با ارائه تکنیک‌های گوناگون و ارائه کاربردهای فانتزی فضای حضری را در انسان فراهم سازد. تصویرسازان می‌توانند با اجرای تکنیک‌های جدید و خلاق، در پرورش توانایی‌های انسانها مؤثر باشند. تکنیک‌ها لذت بصری ما را افزایش می‌دهند و درک ما را نسبت به تصویر به تحرک و می‌دارند.

هنرمندان در فعالیت‌های خود از غنای تصویری فوق‌العاده‌ای برخوردارند. تجربه و کسب مهارت یکی از اساسی‌ترین ملزومات خلاقیت به‌شمار می‌رود. استفاده از تکنیک مهارت‌های فردی هنرمند را افزایش می‌دهد و تکنیک‌هایی که به صورت بداهه و بدون مقدمه‌چینی به وجود می‌آید، هنرمند را بیشتر ترغیب می‌کند تا از اشکال جدیدتر و متنوع‌تری بهره بگیرد. استفاده از شیوه‌های جدید همراه با ابزار و تمرین‌های نشاط‌انگیز هنرمند را قادر می‌سازد تا همزمان با خلق اثر به دستاوردهای جدید نائل گردد. امروزه در کلاس‌های تصویرسازی و کلاس‌های رنگ برای به‌دست‌آوردن یک نوع تجربه بصری از روش‌های گوناگونی بهره می‌گیرند.

تکنیک‌های اجرایی امروزه یکی از شیوه‌های موردتأیید برای یادگیری فیزیکی هنرجویان به‌شمار می‌رود. تکنیک چیزی جدا از تصورات، احساس‌ها و اشکال نیستند، دست‌یافتن به مهارت‌های تکنیکی پروسه تجربه و تئوری را تکامل می‌بخشد. زیباترین بیانی که بتواند تکنیک را توضیح دهد، داشتن شکیبایی و بردباری است. تکنیک احتیاج به زمان دارد، همان‌طوری که پروسه خلاقیت به زمان نیازمند است. استفاده از شیوه‌های متفاوت تکنیکی همراه با نوآوری در پرورش توانایی‌ها و تشویق هنرجویان و هنرآموزان بسیار مؤثر است. زیرا آنها با خلق این آثار مشاهدات درونی خود را به کمک رنگ و فرم اعتباریابی می‌کنند.

مهارت‌های تکنیکی همانند خواندن و نوشتن است که برای بدست آوردن نتیجه‌ای بهتر نیازمند تکرار و تمرین است. این مهارت‌ها باید از طریق مستقیم و سنجیده پرورش یابد. شناخت ابزار و به‌کارگیری آن‌ها در اجرا امری مسلم و ضروری است همان‌طوری که عدم شناخت تکنیک در هنرهای تجسمی فاجعه‌آمیز است. مشاهدات روشن می‌سازد که چرا هنرمندانی که فاقد شناخت تکنیکی هستند اغلب توانایی‌های آنان برای ایجاد ایده‌ها و

به دست آوردن راه‌های مختلف برای جذب مخاطب با انتقاد روبرو می‌شود. باید کوشش نمود تا در جستجوی شیوه‌ها و تکنیک‌های جدید از رنگ به‌طور گسترده‌ای استفاده نمود. کلمات هریک دارای مفاهیم رنگی هستند. فهم آن‌ها را از طریق رنگ باید به مخاطبان آموزش داد و باید کوشش نمود تا آن‌ها بتوانند از رنگ به عنوان پندار دوری و نزدیکی استفاده نمایند.

یک تصویرگر از زمانی که آغاز به خواندن داستان و موضوع می‌کند تا زمانی که برای آن تصاویر موردنظر خود را می‌سازد، راه‌های پرفراز و نشیبی را طی می‌نماید تا در نهایت به نتایج موردنظر و مطلوب دست یابد. اگر تصویرگر دارای پشتوانه و شناختی جامع باشد صحیح و سالم به مقصد می‌رسد و در نتیجه فضایی زیبا و جذاب برای مخاطبان بوجود می‌آورد و مخاطب را به دنیای پر رمز و راز تصاویر می‌برد. یک تصویرگر باید جهان‌بینی کامل همراه با شناخت اصول و مبانی تصویرگری داشته باشد و چنانچه فاقد این جهان‌بینی باشد در نهایت به نتایجی می‌رسد که نه تنها سازنده، زیبا و خلاق نیست بلکه تباه‌کننده، زشت و غیرانسانی است. هدف از تصویرسازی انتقال درست مفاهیم از طریق تصویر و نقش مهم آن در تعلیم و تربیت و شکل‌دادن به ابعاد ذهنی و شخصیتی مخاطب است. کتاب‌های تصویری باید به مخاطبان بیاموزند که چگونه از قدرت تخیل خود در جهت وسعت دادن دید و درک خود از جهان هستی بهره‌برداری نمایند و از این طریق خود را از مشکلات روحی و روانی و واقعیت‌های نامطلوب رها سازند.

کتاب‌های تصویری باید به مخاطبان بیاموزند تا دقیق‌تر و زیباتر جهان اطراف خود را درک نموده و با احساس لطیف و ظریف خود آن را قابل لمس‌تر سازند.

در گذشته تصویرگران از تصویر به عنوان یک عنصر تزئینی استفاده می‌نمودند و کاربرد تصویر نقش مهمی در مراحل رشد انسان به‌ویژه کودکان ایفا می‌نمود. ولی امروز تصاویر و همراهی آن با متن به شکل یک عنصر ادبی جدید و مؤثر در ادبیات کودکان به کار گرفته می‌شود که آنان را با زیبایی دنیای شگفت‌انگیز جهان امروز آشنا می‌سازد. زمانی که عنصر طرح با رنگ همراه باشد احساسات متفاوتی را به وجود می‌آورد که در تصویرسازی نقش بسیار مهمی را ایفا می‌نماید.

فراگیری تکنیک‌های گوناگون و به‌کارگیری آن‌ها در خلق یک اثر بسیار مؤثرند، شناخت ویژگی‌های ابزار و مصالح از قبیل کاغذ، رنگ و... همچنین تلفیق آن‌ها با روش‌های سنجیده به تصویرگر کمک می‌کند تا در خلق یک اثر خلاق هوشمندانه تر عمل نماید.

مخاطبان به‌ویژه کودکان به همان اندازه که از دیدن، یاد می‌گیرند، از دست‌زدن، برداشتن، لمس کردن نیز به آموخته‌هایشان افزوده می‌شود.

آنچه در این کتاب توسط آقای فدوی استاد محترم و دوست ارزشمند من به عنوان شیوه‌بده‌سازی به آن پرداخته شده است حاصل تجربه‌های ارزشمند کلاسی است که با آزمون و خطا حاصل گردیده و به حق می‌توان گفت تازگی درخور توجهی دارد.

مقدمه

بیش از بیست و پنج سال تدریس تکنیک‌های اجرایی و مباحث نظری هنر در کلاس‌های تخصصی کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشکده هنرهای تجسمی پردیس هنرهای زیبای دانشگاه تهران، تجربه ارزشمندی است که اکنون در قالب این کتاب در دسترس همگان است.

هنرمندان در طول تاریخ هنر شیوه‌ها و تکنیک‌های مختلف اجرایی آثارشان را از اساتید خود می‌آموختند. در مواردی نیز تکنیک‌های اجرایی توسط خود هنرمند ابداع می‌شد و از شگردها و ویژگی‌های اختصاصی او محسوب می‌گردید. در قرن ۱۹ و ۲۰ با پیشرفت‌های گوناگون در فناوری و تولید مواد مختلف و متنوع مصرفی، تکنیک‌های اجرایی و کاربرد امکانات در هنر گسترش بیشتری یافت. هم اکنون نرم افزارهای گوناگون دیجیتال نیز در کنار امکانات دیگر اجرایی چشم‌انداز وسیعی را در حوزه اجرا و پرداخت آثار هنری پیش روی هنرمندان قرار داده است. علیرغم این موضوع، همچنان تکنیک‌های اجرایی دستی برای اجرا و ارائه آثار هنر ماندگار به عنوان نسخه اصلی، حرف اول را می‌زند. بی‌تردید هیچ چیزی جایگزین حس و حال آثار هنری دست ساز انسان نخواهد شد. انسان موجودی شگفت‌انگیز و خارق‌العاده است که پیچیدگی ساختار وجودی او عظمت خالق عالم هستی را روشن می‌سازد. انسانی که نیمی از او لاهوتی و نیم دیگرش ناسوتی است. پدیده هنر در این عالم هستی نتیجه کنش نیمه لاهوتی انسان است و این روح ملکوتی اوست که مبدع هنر است. زیبایی جوهر هنر است و روح و فطرت انسانی ما ناخودآگاه به سوی او کشیده می‌شود. هنرمند انسانی است که ویژه‌گی آفرینش زیبایی در او افزایش یافته و با هماهنگ کردن دست و دلش، به آفرینش آثار هنری دست می‌زند و نیازهای زیبایی شناسانه آدمی را رفع می‌کند.

بالب دمساز خود گر جفتمی همچو نی من گفتنی‌ها گفتمی

(مولوی)

اجرای دقیق و هوشمندانه آثار در هنرهای تجسمی، نقش مهمی را در ارائه آثار ماندگار و مؤثر ایفا می‌کند؛ از این رو لزوم تدوین کتابی که تجارب تکنیکی و اجرایی را به نسل‌های بعدی انتقال دهد موجب نگارش و آماده‌سازی این کتاب گردید. به امید آنکه توانسته باشم قدمی در رشد و بالندگی فرهنگ و هنر ایران عزیز برداشته باشم.

سید محمد فدوی

زمستان ۱۳۹۲